

Pere i Corneli

(Ac 10,1–11,18)

MICHEL CORNEILLE (1642-1708), *El baptisme del centurió Corneli*

El text

Acte I. A Cesarea: la visió de Corneli (10,1-8)

10 ¹ Hi havia a Cesarea un home que es deia Corneli, un centurió de la cohort anomenada Itàlica; ² era un home piadós, que creia en l'únic Déu amb tota la seva família, feia moltes almoines als membres del poble jueu i pregava a Déu constantment. ³ Un dia, a l'hora de la pregària de la tarda, va tenir una visió i va veure clarament un àngel de Déu que entrava a casa seva i el cridava:

—Corneli!

⁴ Ell se'l mirà fixament i, esglaiat, digué:

—Què hi ha, Senyor?

L'àngel continuà:

—Les teves pregàries i les teves almoines han arribat davant de Déu, i ell les té presents. ⁵ Ara, doncs, envia alguns homes a Jafa a cercar un tal Simó, que duu el sobrenom de Pere. ⁶ S'allotja a casa d'un tal Simó, blanquer d'ofici, que té la casa vora el mar.

⁷ Quan l'àngel que li parlava se n'hagué anat, Corneli va fer venir dos criats i un soldat piadós, un dels seus homes de confiança, ⁸ els ho va explicar tot i els envià a Jafa.

Acte II. A Jafa: la visió de Pere (10,9-23)

⁹ L'endemà, cap al migdia, mentre ells encara feien camí i s'acostaven a la ciutat, Pere pujà al terrat a pregar. ¹⁰ Li vingué gana i volia menjar alguna cosa. Mentre li ho preparaven, va tenir un èxtasi: ¹¹ veié que el cel s'havia obert i que en baixava, fins a tocar a terra, una mena de gran llençol suspès per les quatre puntes. ¹² Dintre el llençol hi havia tota mena de quadrúpedes, de rèptils i d'ocells. ¹³ Llavors una veu li va dir:

—Pere, aixeca't. Mata i menja.

¹⁴ Pere contestà:

—De cap manera, Senyor. Mai no he menjat res de prohibit ni d'impur.

¹⁵ La veu es va adreçar a Pere per segona vegada:

—No tinguis per impur allò que Déu ha fet pur.

¹⁶ Això es va repetir tres vegades, i tot seguit aquell llençol fou endut cap al cel.

¹⁷ Mentre Pere, tot perplex, es preguntava què podia significar la visió que havia tingut, els homes enviats per Corneli havien demanat per la casa de Simó i ja eren davant la porta. ¹⁸ Trucaren i preguntaren:

—S'allotja aquí Simó, que duu el sobrenom de Pere?

¹⁹ Pere cavil·lava encara sobre la visió, quan l'Esperit Sant li digué:

—Hi ha tres homes que et busquen. ²⁰ Aixeca't i baixa, i no dubtis d'anar amb ells, que els he enviat jo.

²¹ Pere baixà a trobar aquells homes i digué:

—Jo sóc el qui busqueu. Per què heu vingut?

²² Ells respongueren:

—El centurió Corneli, un home just i que creu en l'únic Déu, molt apreciat per tots els jueus, ha rebut d'un àngel sant l'ordre de fer-te venir a casa d'ell i d'escoltar les paraules que tu li diràs.

²³ Pere, aleshores, els féu entrar i els donà acolliment. L'endemà se'n va anar amb ells acompanyat d'alguns germans de Jafa.

Acte III. A Cesarea: Pere i Corneli es troben (10,24-48)

²⁴ El dia següent van arribar a Cesarea, on Corneli, que havia convocat els seus parents i els amics més íntims, ja els esperava. ²⁵ Quan Pere estava a punt d'entrar a la casa, Corneli sortí a rebre'l i es prosternà als seus peus. ²⁶ Pere el va fer aixecar dient-li:

—Alça't, que jo no sóc més que un home, igual que tu.

²⁷ Tot conversant amb ell, Pere entrà a la casa i va trobar-hi molta gent reunida. ²⁸ Els digué:

—Vosaltres sabeu prou bé que a un jueu no li és permès de tenir tractes amb un estranger o d'entrar a casa seva. Però Déu m'ha fet comprendre que no he de tenir cap persona per impura i que no tinc prohibits els tractes amb ningú. ²⁹ Per això, quan han vingut a buscar-me, no hi he posat dificultats. Ara, doncs, pregunto per què m'heu vingut a trobar.

³⁰ Corneli respongué:

—Fa quatre dies, en aquesta hora, mentre jo feia aquí a casa meva la pregària de la tarda, es presentà davant meu un home amb vestits resplendents ³¹ i em va dir: "Corneli, Déu ha escoltat la teva pregària i té presents les teves almoines. ³² Envia algú a Jafa a cercar Simó, que duu el sobrenom de Pere. S'allotja a casa de Simó, blanquer d'ofici, vora el mar." ³³ Immediatament t'he fet anar a buscar, i tu has tingut la bondat de venir. Ara, doncs, tots nosaltres som aquí davant de Déu per escoltar tot allò que el Senyor t'ha manat de dir-nos.

³⁴ Llavors Pere prengué la paraula i digué:

—Ara veig de veritat que Déu no fa distinció de persones, ³⁵ sinó que es complau en els qui creuen en ell i obren amb rectitud, de qualsevol nació que siguin. ³⁶ Ell va enviar la seva paraula als israelites, anunciant la bona nova de la pau que arriba per Jesucrist, el qual és Senyor de tots. ³⁷ Vosaltres ja sabeu què ha passat darrerament per tot el país dels jueus, començant per Galilea, després del baptisme predicat per Joan. ³⁸ Parlo de Jesús de Natzaret. Ja sabeu com Déu el va ungir amb l'Esperit Sant i amb poder, i com va passar fent el bé i guarint tots els oprimits pel diable, perquè Déu era amb ell. ³⁹ Nosaltres som testimonis de tot el que va fer en el país dels jueus i a Jerusalem. Ells el van matar penjant-lo en un patíbul, ⁴⁰ però Déu el ressuscità el tercer dia i li concedí que s'aparegués, ⁴¹ no a tot el poble, sinó als testimonis que Déu mateix havia escollit des d'abans, és a dir, a nosaltres, que vam menjar i beure amb ell després que hagués ressuscitat d'entre els morts. ⁴² Ell ens ordenà que prediquéssim al poble i testimoniéssim que Déu l'ha constituït jutge de vius i de morts. ⁴³ Tots els profetes donen testimoni a favor seu dient que tothom qui creu en ell obté el perdó dels pecats gràcies al seu nom.

⁴⁴ Pere parlava encara, quan l'Esperit Sant va baixar sobre tots els qui escoltaven la seva predicació. ⁴⁵ Els creients d'origen jueu que havien vingut amb Pere van quedar molt sorpresos en veure que el do de l'Esperit Sant era abocat fins i tot sobre els pagans.

⁴⁶ Els sentien parlar en diverses llengües i proclamar les grandeses de Déu. Llavors Pere digué:

⁴⁷ —Qui pot privar de l'aigua del baptisme aquests que han rebut l'Esperit Sant igual que nosaltres?

⁴⁸ Tot seguit va manar que els bategessin en el nom de Jesucrist. Després li van pregar que es quedés amb ells uns quants dies.

Acte IV. A Jerusalem: Pere davant la comunitat (11,1-18)

11 ¹ Els apòstols i els germans que eren a Judea van sentir a dir que fins i tot els pagans havien acollit la paraula de Déu. ² Quan Pere va pujar a Jerusalem, els creients d'origen jueu li retreien ³ que hagués entrat a casa d'incircumcisos i hagués menjat amb ells.

⁴ Aleshores Pere començà a explicar-los punt per punt el que havia passat:

⁵ —Em trobava jo pregant a la ciutat de Jafa i vaig veure en èxtasi que baixava del cel una mena de gran llençol suspès per les quatre puntes i venia fins a mi. ⁶ Jo me l'anava mirant amb molta atenció fins que vaig veure-hi quadrúpedes, feres, rèptils i ocells.

⁷ Llavors vaig sentir una veu que em deia:

—Pere, aixeca't. Mata i menja.

⁸ Però jo vaig contestar:

—De cap manera, Senyor. Mai no m'he posat a la boca res de prohibit ni d'impur.

⁹ La veu va dir per segona vegada des del cel:

—No tinguis per impur allò que Déu ha fet pur.

¹⁰ Això es va repetir tres vegades, i després ho van pujar tot altra vegada cap al cel.

¹¹ Immediatament es van presentar tres homes a la casa on érem, enviats des de Cesa-rea a trobar-me. ¹² L'Esperit va dir-me que no dubtés d'anar amb ells. Em van acompanyar també aquests sis germans i vam entrar a casa d'aquell home. ¹³ Ell ens va explicar com havia vist que l'àngel se li presentava a casa i li deia: "Envia algú a Jafa a cercar Simó, que duu el sobrenom de Pere. ¹⁴ Ell et portarà el missatge que t'ha de salvar a tu i a tota la teva família."

¹⁵ Quan jo començava a parlar-los, l'Esperit Sant va baixar sobre ells igual que sobre nosaltres al principi. ¹⁶ Aleshores em vaig recordar d'aquella paraula del Senyor: "Joan va batejar amb aigua, però vosaltres sereu batejats amb l'Esperit Sant." ¹⁷ Per tant, si Déu els concedia el mateix do que a nosaltres, que hem cregut en el Senyor Jesucrist, qui era jo per a oposar-me a Déu?

¹⁸ En sentir això, ells es van calmar i lloaven Déu dient:

—Ara veiem que Déu ha fet també als pagans la gràcia de la conversió que porta a la vida.

I. Per llegir

La trobada de Pere i de Corneli ocupa gairebé dos capítols al llibre dels Fets (10,21–11,18). Lluc dóna molta importància a aquest episodi. Ben lluny de fer-ne una simple anècdota de conversió personal, l'erigeix en un moment decisiu de l'extensió de l'Evangelí i ell en treu les conseqüències sobre la figura de l'Església, que fins ara era gairebé únicament jueva.

L'heroi n'és l'apòstol Pere. Si se l'havia oblidat una mica en els relats després de la lapidació d'Esteve (6,1-9,3): la dispersió dels hel·lenistes, l'evangelització de Felip a Samaria, la conversió de Saule. Ara s'hi torna. Pere actua en una regió on es barregen jueus i no jueus, al llarg de la costa mediterrània, a Lida, a Jafa (9,32-43). Aquí l'acaba de deixar el relat, amb un altre Simó, que era blanquer (9,43).

En aquesta regió el contacte amb els estrangers és molt fàcil. Però cal prestar-s'hi. Justament és el que Pere experimentarà. Es trobarà posat en relació amb un centurió de l'exèrcit romà, estacionat a Cesarea, la capital administrativa de la província de Judea. Com passaran les coses? Quins seran els ressorts i els obstacles d'aquesta trobada? Del seu èxit depèn, als ulls del narrador, el futur de la missió cristiana en el món: Pere, autoritat en l'Església, és al cim de la seva acció abans de desaparèixer del relat (12,17), si no és per un breu retorn en l'escena de l'assemblea de Jerusalem (15,7-11); no farà cap altra intervenció sinó per recordar precisament l'esdeveniment de Cesarea: és aleshores que Déu li ha fet obrir la via a Pau, que esperava el seu moment...

El relat se'ns presenta amb tot l'art de la novel·la, que presenta els personatges, lliga la intriga posant davant l'enigma que cal resoldre, utilitza el flaix-back per interpretar el que passa al llarg del camí (d'aquí la impressió de repeticions: els personatges no deixen de repetir el que els ha passat), crea la sorpresa i prepara un últim suspens per a la reactivació de l'acció, abans d'arribar al desenllaç feliç (11,18).

Per facilitar la lectura, el text es presenta amb balises que indiquen la progressió de l'acció en funció dels llocs on es desenvolupa: Jafa, Cesarea, Jerusalem, i dels personatges i grups que es troben: Corneli, Pere, la gent de Corneli, la seva família, els judeocristians de Jerusalem. Llegiu la novel·la fins al final encara que no tingueu el temps en grup de debatre sobre tot. Per exemple podeu escollir seguir un personatge...

Lèxic

◆ **Cesarea:** port creat per Herodes el Gran (del 37 al 4aC) a la costa mediterrània molt inhòspita (entre Tel-Aviv i Haifa), avui abandonat; nomenat en honor de César August; lloc de residència habitual del «prefecte» de la província romana de Judea; població majoritàriament no jueva. Al segle III, Cesarea era la seu d'una escola i d'una biblioteca cristianes recordades per Orígenes; al segle IV, pel bisbe i historiador Eusebi de Cesarea; aquesta biblioteca va desaparèixer durant la invasió àrab de Palestina al segle VII.

◆ **Corneli:** nom llatí freqüent; centurió: comandament de cent homes, a l'interior d'una unitat que s'anomena «cohort»; aquesta s'anomenava «Itàlica», perquè els seus homes havien estat reclutats a Itàlia. Corneli és qualificat com a «un home que temia Déu»: no circumcís, participa en la pietat jueva, prega a Déu i és generós amb a la comunitat jueva. Recorda el centurió de Cafarnaüm (Lc 7,2-10); aquest es considerava indigne d'acollir Jesús a casa seva i no volia demanar-li d'ultrapassar les regles del judaisme; les coses han evolucionat després: Corneli demana Pere que vagi a casa seva.

- ♦ **Èxtasi:** la paraula pot significar simplement el fet de ser fora de si, estupefacte (així Lc 5,26; Ac 3,10), però aquí designa (10,10; 11,5; cf. Ac 22,17) el fet de viure una experiència espiritual fora del comú que hom no ha buscat: «*va tenir un èxtasi*»; per a Pere, pren la forma d'una «visió»
- ♦ **Memorial:** les víctimes ofertes sobre l'altar del Temple tenen per funció de «recordar» els oferents a Déu; la pietat jueva havia pres consciència que les bones accions de la vida diària constituïen l'autèntic memorial i l'autèntic culte (Sir 35,1-7). Aquí la bona actuació d'un pagà rep l'honor de ser considerada com un «memorial», com un acte de culte espiritual.
- ♦ **Pur / impur:** aquestes qualificacions no són d'ordre moral (poden esdevenir-ho), sinó d'ordre ritual; diuen el que pot oferir-se a Déu, el que manté o no la «santedat» (en el sentit ritual) del poble de Déu en la seva relació amb les coses i amb les persones. En el camp alimentari, el Levític dóna la llista dels animals purs i impurs; que un fill d'Israel pot o no consumir (Lv 11). En general, el contacte amb no jueus posa en perill permanent de pecat (veure Jn 18,28).

Textos de les Escriitures (Antic Testament)

En relació amb «memorial» / culte espiritual (Ac 10,14-31)

Siràcida [Eclesiàstic] (35,1-9), segle II aC

- ¹ Seguir la Llei de Déu val tant com presentar moltes ofrenes.
- ² Obeir els manaments és com oferir un sacrifici de comunió.
- ³ Ser agraït és com una ofrena de flor de farina,
- ⁴ i fer almoïna als pobres és com oferir un sacrifici de lloança.
- ⁵ Apartar-se del mal és agradable al Senyor,
apartar-se de la injustícia val tant com un sacrifici expiatori.
- ⁶ Però no et presentis davant el Senyor amb les mans buides,
- ⁷ ja que ell mateix ha prescrit tots aquests sacrificis.
- ⁸ L'ofrena del just és com una ofrena de greix damunt l'altar,
la seva olor agradable arriba fins a l'Altíssim.
- ⁹ El sacrifici que ofereix l'home just plau al Senyor,
i el Senyor no l'oblidarà mai.

En relació amb l'adagi: «Déu no fa distinció de persones» (Ac 10,34)

Levític (19,15):

En els judicis, no donis sentències injustes. No siguis parcial a favor dels pobres ni afalaguis els poderosos. Fes justícia a tothom.

Deuteronomi (10,17-18):

¹⁷ El Senyor, el vostre Déu, és el Déu dels déus, i el Senyor dels senyors. És el Déu gran, poderós i temible, que no fa distinció de persones ni es deixa subornar; ¹⁸ fa justícia als orfes i a les viudes; estima els immigrants i els dona aliment i vestit.

II. I ara al text

1. Seguir el personatge de Pere: On viu? Què li passa? Quines són les seves preguntes? Com evoluciona, quins «desplaçaments», quins esdeveniments l'encaminen a la bona solució?
2. Seguir el personatge de Corneli: Com és presentat? Què contribueix a fer d'ell un exemple de la nova frontera de l'Evangelí? Recordeu-vos de les obertures precedents (hel·lenistes, samaritans, eunuc...): Quina novetat hi ha ara?
3. La trobada de Pere i de Corneli: Què es diuen? Què descobreixen l'un de l'altre, l'un per a l'altre?
4. La manera com Pere exposa l'Evangelí a casa de Corneli: Què hi ha de «tradicional»? Quins són els accents nous?
5. La comunitat judeocristiana de Jerusalem: Quin és el seu paper en aquesta situació? Quines són exactament les seves reticències? Tot això, en què implica la identitat de l'Església?

III. Pistes per actualitzar

1. «Déu m'ha fet comprendre que no he de tenir cap persona per impura» (Ac 10,28):
  - ♦ En quines situacions he arribat a canviar de mirada sobre les persones, sobre els grups humans?
  - ♦ La fe cristiana, en què ens ha ajudat a fer aquesta superació?
2. «Qualsevol que creu en ell i obre amb rectitud» (Ac 10,34), «Qualsevol que creu en Ell» (10,43):
  - ♦ Relacionar aquests textos amb el text del Concili Vaticà II: *Gaudium et spes*, sobre l'Església en el món contemporani, 22 §5:
«Això (ser configurats al misteri pasqual) no sols és vàlid per als cristians, sinó també per a tots els homes de bona voluntat, en el cor dels quals la gràcia actua d'una manera invisible. Crist va morir per tots, i la vocació última de l'home és efectivament una de sola, és a dir, divina. Hem de sostenir, doncs, que l'Esperit Sant ofereix a tothom la possibilitat d'associar-se a aquest misteri pasqual de la manera que Déu sap».
  - ♦ Quina continuïtat, quina diferència amb el text dels Fets? El Concili no va encara més lluny que els Fets?
4. «Els creients d'origen jueu li retreien» (Ac 11,2):

- ◆ Nosaltres i la nostra comunitat eclesial: Quin esforç de comprensió recíproca se'ns demana a vegades perquè avanci l'Evangelí?

IV. Pistes per a la pregària

Llegir el passatge de *Gaudium i spes*, sobre l'Església en el món contemporani

«Ser configurats al misteri pasqual no sols és vàlid per als cristians, sinó també per a tots els homes de bona voluntat, en el cor dels quals la gràcia actua d'una manera invisible. Crist va morir per tots, i la vocació última de l'home és efectivament una de sola, és a dir, divina. Hem de sostenir, doncs, que l'Esperit Sant ofereix a tothom la possibilitat d'associar-se a aquest misteri pasqual de la manera que Déu sap».

Cadascun torna a dir en veu alta una paraula, un tros de frase d'aquest passatge.

Pregària: Déu que ens has escollit d'entre els pobles per fer de nosaltres portadors de la teva lloança, fes que la teva Església sigui enmig del món el signe del teu amor i de la teva fidelitat.

Pare nostre

V. Algunes claus de lectura

Només agafarem bé l'abast i la importància estratègica del relat si veiem que no es tracta només de la conversió individual d'un pagà, sinó de la fundació d'una nova comunitat a la gran capital palestina i romana de Cesarea. Es parla constantment de «Corneli i de la seva casa», és a dir de la seva família, tot el grup social (família i servents) que gravita al seu voltant i que esdevé el nucli d'una comunitat cristiana. Davant no hi ha només Pere, sinó Pere i els germans (judeocristians) que l'acompanyen, Pere i l'Església judeocristiana de Jerusalem.

Per això el relat no pot aturar-se amb la irrupció de l'Esperit i el baptisme d'aquests nous creients: ha d'anar fins al reconeixement d'aquesta nova comunitat que fa Jerusalem. És al que Pere s'esforça al final del relat, però primer ha estat necessari que ell mateix es converteixi al nou do de la història de la salvació. El veritable heroi d'aquesta història és Déu mateix, com ho havia estat el Senyor Jesús en el relat de la conversió de Saule. En un cas i en l'altre, calia que la comunitat ja creient reconegui i aculli, en l'esdeveniment sorprenent, l'obra de Déu, perquè l'èxit d'aquesta obra estava implicat en aquesta acollida comunitària. Aquí hi havia el repte. D'aquí la importància de les «visions» divines al llarg del relat que porten a reconèixer que Déu havia tingut la iniciativa d'aquesta història.

1. Quan un àngel entra a casa d'un pagà

La visió de Corneli es repeteix quatre vegades: pel narrador (10,3-6), per la gent de Corneli (10,22), pel mateix Corneli (10,30-33), finalment per Pere (11,13). És com un joc de miralls. Res de cansós, sinó una insistència en la seva importància amb variants que reflecteixen «el punt de vista» dels qui en parlen.

- ♦ El narrador fa «*entrar*» (10,3) un àngel de Déu a casa d'un pagà; amb molta més raó, quan arribi el moment, Pere podrà entrar a casa seva (10,27). Les pregàries i la generositat de Corneli es designen amb el terme litúrgic molt estimat a Israel de «*memorial*», ha arribat davant Déu (10,4); ja s'esborra tota discriminació en virtut de la comprensió del culte espiritual ja estimat en la pietat jueva (veure: Text de les Escripures, Sir 35,1-9). Se li diu que Pere viu a «*a casa d'un tal Simó, blanquer d'ofici*», l'hospitalitat no és una recomanació, ni des del punt de vista sociològic, ni del punt de vista religiós (impuresa des del punt de vista jueu), sinó que pot ser un indicatiu d'obertura...
- ♦ La gent de Corneli el qualifiquen «d'home just», «temorós de Déu» (sentit religiós), en bones relacions amb la població jueva (10,22); sobretot precisen el que Corneli espera de la visita de Pere per a ell i per a la seva «casa», el que el narrador encara no havia dit: «*escoltar les paraules que tu li diràs*»; s'orienta cap al relat de l'Evangelí (10,34-43).
- ♦ El mateix Corneli recorda que estava en pregària a casa seva, a l'hora de la pregària jueva de la tarda (10,30); parla de l'àngel a l'estil dels relats de l'apocalipsi jueva: «*un home amb vestits resplendents*», el que contrasta amb Simó el blanquer, amfitrió de Pere; la revelació de la presència de Déu voreja les situacions més humils; subratlla la pressa de Pere en venir a trobar-lo i expressa la seva disponibilitat a escoltar-lo amb tota la seva casa, conscient que dirà tot el que el Senyor li ha encarregat de dir (10,33).

Breument Pere, finalment, atribueix a l'àngel l'ordre de fer-lo venir expressament per exposar els esdeveniments que portarien la salvació a l'home i a tota la seva casa. Era tant com dir que és Déu mateix qui engega aquest procés d'obertura als pagans.

2. L'èxtasi de Pere. «No tinguis per impur allò que Déu ha fet pur»

La visió de Pere es produeix en un context de pregària (insistència de Lluç en el lligam entre pregària i moments decisius de revelació i de missió en el ministeri de Jesús i dels apòstols), pren la forma d'un èxtasi. En el moment en què experimentà gana i preparen el menjar. Però heus ací que el cel li ofereix un menjar inesperat. I és un presagi del menjar junts en la mateixa taula en el qual d'aquí a poc haurà de participar. És com una gran llençol suspès pels quatre cantons que baixa del cel, i que, com una arca de Noé, conté tots els animals de la creació (tanmateix falten els peixos, el que pot ser coherent amb la representació) tant purs com impurs; la llista s'assembla a la del relat de la Creació (Gn 1,24), o a la del Diluvi (Gn 7,14); manera de subratllar que es torna a la universalitat original de l'obra de Déu. Se li ordena a Pere «matar», sens dubte en el sentit de «sacrificar» ritualment, i menjar, sense fer la distinció entre animals purs i impurs.

De tota manera tot està contaminat pel contacte del pur amb l'impur. Pere expressa la seva repugnància amb una vivacitat que només es troba en boca del profeta Ezequiel, vivint simbòlicament la situació dels israelites deportats a una terra impura (Ez 4,14). La resposta de la veu divina esborra aquesta objecció que tanmateix es fonamentava en l'Esriptura (Lv 11: llista d'animals purs i impurs). Però la Paraula vivent de Déu afirma que avui aquesta distinció està superada: «*Déu ha fet pur*» el que, tu, fill d'Israel, declares impur. On i quan ho ha declarat? Un comentari del Salm 146,4 situa aquest canvi en el futur escatològic (final): «Tots els animals anomenats impurs en aquesta terra, Déu els declararà purs i sans en el futur». Per als cristians els últims temps s'han inaugurat amb la resurrecció de Jesús.

La continuació del relat mostrarà que no només tots els aliments s'han declarat purs, sinó que primer ho són tots els homes: Pere ho comprendrà amb la seva trobada amb Corneli programada per Déu mateix (10,28). Per ara, el sentit de la visió només és implícit. Però la gent de Corneli ja són trucant a la porta de Simó, el blanquer: Pere, convidat a baixar de la terrassa, també va baixar a aquest nivell de profunditat en la intel·ligència de les relatàvem humanes, mentre que el llençol amb els animals és endut al cel. L'Esperit, per una paraula interior al cor mateix de la recerca de Pere, el convida a franquejar el pas sense vacil·lar, el que el conduirà també a la plena interpretació de la visió.

Com en la visió de Corneli, el relat de l'èxtasi de Pere és repetit pel mateix Pere davant de la comunitat de Jerusalem que cal convèncer (11,5-10). Pere va a l'essencial, subratllant que aquest llençol que baixa del cel «*venia fins a mi*», que ha fixat la mirada en ell, que l'ha examinat, que ha fet objecció, que se li ha ordenat d'obeir just en el moment en què arribava la delegació de Corneli.

Vist aquest itinerari, és pot parlar de la conversió de Pere, sense la qual no hauria estat possible la conversió de la comunitat judeocristiana. Aleshores no hauria estat possible fundar a Cesarea una comunitat eclesial mixta de cristians sortits del judaisme i de pagans, comunitat en la qual uns i altres, els uns com els altres, fan l'experiència del do de l'Esperit, que és el do per excel·lència de la Promesa. Pere rellegirà una última vegada aquest esdeveniment en el moment de l'assemblea de Jerusalem i arribarà a dir no només que ells han rebut l'Esperit «*igual que nosaltres*», sinó que «*sense fer cap diferència entre nosaltres i ells*» hem purificat el cor amb la fe, Déu no ha fet cap diferència entre ells i nosaltres (15,6-11).

3. L'anunci de l'Evangeli (10,34-43)

Quan Pere anuncia «tot allò» que Corneli i la seva família desitjaven escoltar, segueix l'esquema de l'evangeli de Lluc; dóna resumit el desenvolupament que porta del baptisme de Joan Baptista a l'esdeveniment pasqual. A grans trets, primer evoca el ministeri galileu: la unció de Jesús amb el poder de l'Esperit, el seu ministeri de guarició i d'exorcisme, qualificat a la manera hel·lenística d'obra de «*benefactor*» (38). El testimoni apostòlic es lliga primer a aquest període galileu, segons la insistència de Lluc en la qualificació dels Dotze com a doblement testimonis: de Jesús de Natzaret com del Ressuscitat (Ac 1,21-22). A

continuació ve el que ha passat a Jerusalem: la seva execució per la crucifixió (expressada en un llenguatge manllevat al Deuteronomi (21,23), que posa l'oprobri en el crucificat: «penjat en el patíbul»); la resposta de Déu ressuscitant-lo i manifestar-se a ells, no a tot el poble, sinó a testimonis escollits des d'abans; les aparicions pasquals que han consistit en el gest simbòlic de la taula compartida (41); finalment l'ordre de testimoniar (42), el que Pere precisament fa en aquest moment. Una proclamació de fe conclou aquest relat i li dóna sentit (42-43).

Aquesta anunci conjuga l'abast universal de l'Evangelí amb el seu arrelament en el poble jueu. És a un poble ben determinat, els israelites, que s'ha anunciat per la primera vegada en la persona de «Jesús de Natzaret», el qual *ha desplegat tota la seva obra «en el país dels jueus i a Jerusalem»*, i és a aquest Poble («el» poble per excel·lència, escollit per Déu) que s'ha proclamat el missatge pasqual en primer lloc, com diu també sant Pau (Rm 1,16: «*primer als jueus, i després als altres pobles*»). Però prioritat no vol dir exclusivitat. Al contrari: la Paraula que Déu ha enviat en la persona de Jesús a Israel s'identifica amb el qui «és Senyor de tots» (10,36). Ell anunciava «*la Pau*», que és la reconciliació dels homes amb Déu, però també dels homes entre ells, entre jueus i no jueus (comparar amb Ef 2,14-18); «*la Pau*» és el nom més bonic de l'Evangelí (Lc 2,14), que és «*l'Evangelí de la Pau*» (Ef 6,15). Finalment ha estat designat en la seva resurrecció com «*el Jutge de vius i de morts*» (42). L'horitzó universal de l'obra de Déu emmarca aquest condensat de relat evangèlic. Al començament (34-35): «*qualsevol que tem Déu i practica la justícia troba acollida a prop d'ell*», convicció que està d'acord amb el pensament jueu de la imparcialitat del judici de Déu, però aquí està aplicat precisament a l'acollida que reserva també tant al no jueu com al jueu; el que no era evident per a tots, tal com predominava el sentiment de pertinença singular d'Israel a Déu. Al final (43), conforme al testimoni de tots els profetes, *Déu concedeix el perdó a qualsevol que creu en el Nom del Senyor Jesús posant la seva fe en ell*, sense altra condició. Sant Pau no diu una altra cosa. El sant Pere de Lluc ja ho diu, obrint així la via a l'apòstol dels pagans!

4. «Qui era jo per a oposar-me a Déu?»

Mai el relat de Lluc no ha fet un ús com aquest de visions i de revelacions divines per indicar la via que Déu vol obrir a l'Evangelí entre els gentils: un àngel de Déu (10,3), un èxtasi (10,10), una veu celestial (10,13.15), una paraula de l'Esperit (10,19), una irrupció de l'Esperit Sant (10,44), una nova Pentecosta (10,46). Amb formes variades, sempre es vol parlar de la intervenció de Déu. Per què una acumulació com aquesta? Perquè es tractava de fer acceptar una pràctica inaudita en l'anunci de l'Evangelí. Es tractava de franquejar un llindar monumental: tan sols abolir la frontera social i religiosa que, des de temps immemorials, separava els jueus i els gentils, perquè puguin constituir junts una sola i mateixa comunitat de salvació. Això no estava prescrit en cap lloc de les Escriptures.

Aquesta frontera es marcava particularment en l'absència de compartir la taula. Aquesta separació estava inscrita des del naixement en la mentalitat de tot jueu: «*Mai —objecta Pere—, no he menjat res de prohibit o d'impur*» (10,14). «*Vosaltres sabeu prou bé que a un jueu no*

li és permès de tenir tractes amb un estranger o entrar a casa seva» (10,28a). Si Pere ha superat el que es podria anomenar una «al·lèrgia» vital, és que «Déu m'ha fet comprendre, a (ell), que no he de tenir cap persona per impura» (10,28b). Però els judeocristians de Jerusalem no ho han comprès tan ràpidament: «Ha entrat a casa d'incircumcisos i ha menjat amb ells» (11,3). Pere es defensa i es justifica, sense al·legar cap text de Escripura, no n'hi ha cap i no se'n cita en aquest relat, si no és de manera general recolzant-se en l'esdeveniment pasqual (10,43); sinó narrat com Déu ha conduït els esdeveniments de banda a banda en la seva trobada amb Corneli. Es tracta més de la conversió de Pere i de la comunitat judeocristiana de Jerusalem que de la de Corneli.

Tantes manifestacions sobrenaturals de la voluntat de Déu no haurien de fer-nos creure que l'home no ha de reflexionar i buscar comprendre. Amb diferents tocs el relat ho indica: Corneli qüestiona: «*Què hi ha, Senyor?*»(10,4); Pere objecta: «*De cap manera*» (10,14); la resposta divina s'ha de repetir tres vegades (10,15); «*Pere, tot perplex, es preguntava què podia significar la visió que havia tingut*» (10,17); fa l'associació entre la visió i l'arribada de la gent de Corneli, el que el conduirà a transferir la superació de les lleis de puresa dels aliments a les persones (10,20.23.28); quan es posa a exposar l'Evangelí, comença dient: «*Ara veig de veritat que Déu no fa distinció...*» (10,34); planteja a la comunitat dels germans judeocristians la pregunta de les conseqüències que cal extreure de l'esdeveniment del baptisme dels incircumcisos (10,47); en la discissió a Jerusalem, reprèn les coses punt per punt des del començament (11,4); té cura en dir que no estava sol a viure aquest esdeveniment (11,12); fa l'associació amb l'esdeveniment de la Pentecosta i amb una declaració del Senyor Jesús sobre el baptisme en l'Esperit Sant, que des d'ara només pot autoritzar el baptisme d'aigua per agregar a la comunitat (11,15-16). La cloenda és peremptòriament i altament significativa de la iniciativa de Déu: «*Qui era jo per a oposar-me a Déu?*» (11,17). Però l'obediència de Pere a Déu reclamava també la seva intel·ligència.